

SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA

w P

tel.
NIP

fax
REGON

P , dnia 13 czerwca 2011 roku

Trybunał Konstytucyjny

Al. Szucha 12a

00-918 Warszawa

Skarżąca: Spółdzielnia Mieszkaniowa O

w P

osoby uprawnione do reprezentacji Spółdzielni:

Prezes Zarządu,

Wiceprezes Zarządu ds. Ekonomicznych,

udzieliły pełnomocnictwa do reprezentowania Spółdzielni przed Trybunałem Konstytucyjnym radcy prawnemu Ireneuszowi Schillerowi wpisanemu na listę radców prawnych pod numerem PZ 1843/02 prowadzącemu Kancelarię Radcy Prawnego w Poznaniu (61-614) przy ulicy Mołdawskiej 32 B.

SKARGA KONSTYTUCYJNA

Działając w imieniu i na rzecz Skarżącej Spółdzielni Mieszkaniowej O w P , w oparciu o udzielone mi pełnomocnictwo załączone do niniejszej skargi, na podstawie art. 79 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 46 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 roku o Trybunale Konstytucyjnym **zaskarżam** art. 49¹ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. Nr 119, poz. 1116 z roku 2003 wraz z późniejszymi zmianami), w zakresie w jakim stanowi, iż koszty sądowe oraz koszty zastępstwa procesowego pokrywa Spółdzielnia, niezależnie od wyniku sprawy, który narusza zasadę demokratycznego państwa prawa, zasadę dobrej legislacji, zasadę równości wobec prawa oraz prawo do sądu.

W związku z powyższym **wnoszę o:**

- stwierdzenie, iż art. 49¹ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. Nr 119, poz. 1116 z roku 2003 wraz z późniejszymi zmianami) w zakresie w jakim stanowi, iż koszty sądowe oraz koszty zastępstwa procesowego pokrywa Spółdzielnia, niezależnie od wyniku sprawy jest niezgodny z art. 2 Konstytucji, art. 32 ust. 1 Konstytucji oraz art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- zasądzenie kosztów postępowania według norm przewidzianych w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Skarżąca podnosi, iż zostały spełnione wszelkie przesłanki wniesienia skargi konstytucyjnej:

- wyrokiem z dnia lutego 2011 roku Sąd Apelacyjny w P , sygn. akt oddalił zażalenie Skarżącej na pkt. 2 wyroku Sądu Okręgowego w P z dnia listopada 2010 roku, sygn. akt , w przedmiocie obciążenia Spółdzielni pełnymi kosztami procesu, w tym również kosztami zastępstwa procesowego pomimo oddalenia powództwa przeciwko Spółdzielni;
- zgodnie z art. 394¹ § 1 Kodeksu postępowania cywilnego zażalenie na postanowienie Sądu II instancji przysługuje tylko co do kosztów procesów, które nie były przedmiotem rozstrzygnięcia Sądu I instancji. Oznacza to, iż postanowienie w przedmiocie kosztów procesu wydane przez Sąd II Instancji na skutek rozpoznania zażalenia na postanowienie Sądu I instancji jest niezaskarżalne. Dlatego też, wyrok Sądu Apelacyjnego w P z dnia lutego 2011 roku, sygn. akt w przedmiocie oddalenia zażalenia na pkt. 2 wyroku Sądu Okręgowego w P z dnia listopada 2010 roku, sygn. akt jest niezaskarżalny. Skarżący tym samym wyczerpał wszelkie przysługujące mu środki zaskarżenia;
- dla wykazania zachowania 3 miesięcznego terminu do wniesienia Skargi Konstytucyjnej Skarżący oświadcza, że wyrok Sądu Apelacyjnego w P z dnia

lutego 2011 roku, sygn. akt _____ został Spółdzielni doręczony wraz z uzasadnieniem w dniu 16 marca 2011 roku;

- Sąd Apelacyjny w P _____ jako podstawę oddalenia zażalenia na pkt. 2 wyroku Sądu Okręgowego w P _____ z dnia _____ listopada 2010 roku, sygn. akt _____, wskazał art. 49¹ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. Nr 119, poz. 1116 z roku 2003 wraz z późniejszymi zmianami). W uzasadnieniu do wyroku z dnia _____ lutego 2011 roku Sąd Apelacyjny w P _____ wskazał, iż:

„Zażalenie okazało się nietrafne. W myśl art. 49¹ ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych koszty sądowe oraz koszty zastępstwa procesowego pokrywa spółdzielnia. Z orzecnictwa Sądu Najwyższego wynika jednoznacznie, że w sprawie z powództwa osoby wymienionej w art. 49¹ u.s.m. koszty procesu ponosi zawsze spółdzielnia, choćby osoba, która wytoczyła powództwo, sprawę przegrała, i to bez względu na przyczyny jej przegranej.”

- Skarżąca zarzuca, iż art. 49¹ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. Nr 119, poz. 1116 z roku 2003 wraz z późniejszymi zmianami), narusza podstawowe zasady i prawa zawarte w Konstytucji:
 - a) zasady państwa prawa wyrażonej w art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
 - b) zasady równości wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
 - c) prawa do sądu wyrażonego w art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
 - d) naruszenie art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie w jakim zaskarżony przepis ogranicza korzystanie z konstytucyjnych wolności i praw.

- Orzeczenie wydane przez Sąd Apelacyjny w P _____ w dniu _____ lutego 2011 roku, sygn. akt _____ zdaniem Skarżącej narusza zasadę państwa prawa w zakresie w jakim zobowiązuje Spółdzielnię do pokrywania wszystkich kosztów sądowych w tym również kosztów zastępstwa procesowego nawet w przypadku wygrania procesu, a

więc słusznej obrony swoich praw. Łamie on ogólną zasadę przyjętą w Polskim prawie odpowiedzialności za wynik sprawy i stanowi wyjątek w orzecznictwie. Orzeczenie to narusza również zasadę równości stron, które dały pod rozstrzygnięcie sądu spór prawny. Nieuzasadnione różnicowanie pozycji podmiotów, dochodzących swoich roszczeń jest sprzeczne z zasadą wyrażoną w art. 32 ust. 1 Konstytucji. Skarżąca wskazuje, iż ww. orzeczenie w znacznym stopniu ogranicza również prawo do sądu, które gwarantuje możliwość poddania sporu prawnego pod osąd. Stawianie nieuzasadnionych barier ekonomicznych jest znacznym ograniczeniem możliwości dochodzenia, w tym również obrony na drodze sądowej wolności i praw zawartych w Konstytucji.

UZASADNIENIE

W dniu lutego 2011 roku Sąd Apelacyjny w P , w sprawie o sygn. akt oddalił zażalenie Spółdzielni Mieszkaniowej O w P na pkt. 2 wyroku Sądu Okręgowego w P z dnia listopada 2010 roku, sygn. akt , w przedmiocie obciążenia Spółdzielni pełnymi kosztami procesu, w tym również kosztami zastępstwa procesowego **pomimo oddalenia powództwa przeciwko Spółdzielni**. Jako podstawę prawną takiego rozstrzygnięcia Sąd Apelacyjny w P wskazał art. 49¹ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. Nr 119, poz. 1116 z roku 2003 wraz z późniejszymi zmianami).

Skarżąca podnosi, iż przepis prawa, który był podstawą wydania orzeczenia przez Sąd Okręgowy w P oraz Sąd Apelacyjny w P narusza podstawowe prawa zagwarantowane Konstytucją. Należy podnieść, iż zgodnie z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolita jest demokratycznym państwem prawnym urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej, a realizacja tego założenia może być zachowana tylko i wyłącznie przy przestrzeganiu zasad szczegółowo określonych w Konstytucji, w tym również zasady równości podmiotów wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej jak i zasady

prawa do sądu wyrażonej w art. 45 ust. 1 Konstytucji, która jest podstawą demokratycznego państwa prawnego.

Zaskarżony przepis poza naruszeniem praw zagwarantowanych w Konstytucji jest również dużym zagrożeniem bytu spółdzielni mieszkaniowych w Polsce. Nakłada on bardzo duże obciążenia ekonomiczne, które mogą mieć znaczny wpływ na płynność finansową szczególnie małych spółdzielni. Należy podnieść, iż podejmowanie przez spółdzielnię działań zgodnych z prawem może skutkować obowiązkiem poniesienia znacznych kosztów. Przykładowo w sprawie o przekształcenie spółdzielczego prawa w prawo odrębnej własności jedną z przesłanek jest brak zaległości finansowych wobec spółdzielni. Odmowa przekształcenia ze względu na zaległości może skutkować skierowaniem przez członka spółdzielni sprawy do Sądu, który pomimo oddalenia powództwa obciąży spółdzielnię kosztami postępowania sądowego oraz kosztami zastępstwa procesowego (tak ja miało to miejsce w sprawie, w której orzekł Sąd Okręgowy w P , sygn. akt , oraz Sąd Apelacyjny w P). Jest to zapis, który może zachęcać do obchodzenia przepisów lub nawet łamania prawa przez spółdzielnie mieszkaniowe, aby nie ponosić nadmiernych kosztów związanych ze skierowaniem sprawy na drogę sądową. Nie trudno sobie wyobrazić sytuację, w której osoba będąca w stałym konflikcie ze spółdzielnią będzie kierować do Sądu pozwy, nie mającej żadnej podstawy prawnej. Spółdzielnia będzie ponosiła wszystkie koszty tych spraw zarówno przez Sądem I jak i II instancji. W związku z tym Skarżąca uważa, iż art. 49¹ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. Nr 119, poz. 1116 z roku 2003 wraz z późniejszymi zmianami) w sposób rażący narusza podstawowe prawa spółdzielni mieszkaniowych.

Trybunał Konstytucyjny wskazywał we wcześniejszych orzeczeniach, że koszty sądowe są tradycyjnie uznanym instrumentem polityki państwa służącym do regulowania relacji stron stosunków procesowych oraz – w szerszym ujęciu – stymulowania decyzji jednostek co do sposobu prowadzenia swoich interesów i doboru środków ich ochrony. Koszty postępowania służą osiągnięciu należytej sprawności organizacyjnej i orzecniczej sądów oraz selekcji roszczeń szyskanujących i oczywiście niezasadnych od roszczeń uzasadnionych, służących ochronie praw i wolności jednostki. Koszty sądowe spełniają liczne funkcje: społeczne, fiskalne, a także służebne wobec wymiaru sprawiedliwości (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 września 2004 roku, sygn. P 4/04).

Funkcja społeczna oznacza wpływ, jaki koszty postępowania wywierają na życie społeczne w sensie pozytywnym (ograniczenie pieniactwa, szykanowania przeciwnika, minimalizacja zachęt do ochrony fikcyjnych interesów i chęci niesłusznego wzbogacenia się kosztem przeciwnika etc.). Z całą pewnością art. 49¹ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. Nr 119, poz. 1116 z roku 2003 wraz z późniejszymi zmianami) nie spełnia funkcji społecznej. Wręcz przeciwnie zwiększa on pieniactwo, zachęca do wszczynania procesów w ramach ochrony fikcyjnych interesów, a może stanowić również źródło niesłusznego wzbogacania się kosztem spółdzielni, co w konsekwencji obciąża wszystkich jej członków.

Zaskarżony przepis narusza zdaniem Skarżącej art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej stanowiący, że wszyscy są równi wobec prawa. Podstawową treścią zasady równości jest nakaz jednakowego traktowania podmiotów znajdujących się w takiej samej sytuacji. Oznacza to zarówno zakaz dyskryminowania, jak i faworyzowania takich adresatów. Spółdzielnia mieszkaniowa bez wątpienia jest osobą prawną posiadająca swój majątek i swoje mienie, a więc wszystkie cechy przypisywane innym osobom prawnym. W związku z czym trudno znaleźć uzasadnienie, dla piętnowania spółdzielni jako osoby prawnej i obciążania jej kosztami postępowań sądowych bez względu na wynik sprawy. Jest to wyjątek w Polskim prawie i spółdzielnia mieszkaniowa jako jedyny podmiot mający osobowość prawną działający na rynku nieruchomości jest obciążony tego typu regulacją. Spółdzielnia jako zarządca nieruchomości jest traktowany znacznie gorzej niż inne podmioty, które prowadzą swoją działalność związaną z zarządzaniem nieruchomościami. Dla przykładu należy wskazać, iż przepis ten nie ma zastosowania do wspólnot mieszkaniowych, które również jako zarządca nie są zobowiązane do ponoszenia wszystkich opłat sądowych w sprawach sądowych pomiędzy wspólnotą mieszkaniową a jej członkiem. Nie do zaakceptowania jest fakt, iż tylko spółdzielnie mieszkaniowe jako osoby prawne zarządzające nieruchomościami mieszkaniowymi są zobowiązane do ponoszenia kosztów wskazanych w art. 49¹ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. Nr 119, poz. 1116 z roku 2003 wraz z późniejszymi zmianami). Odmienne traktowanie spółdzielni mieszkaniowych nie znajduje swojego oparcia w żadnych innych przepisach Konstytucji. Uzasadnieniem nałożenia na spółdzielnię tak rygorystycznego obowiązku nie może być również waga interesu, któremu ma służyć. **Jeżeli zamysłem ustawodawcy było ułatwienie członkom spółdzielni dochodzenie swych praw to z całą pewnością nie powinno się to odbywać kosztem spółdzielni mieszkaniowych – a więc kosztem wszystkich członków spółdzielni.** Zaskarżony przepis wprowadza brak równości stron w

procesie, poprzez niezapewnienie jednakowej możliwości obrony swoich praw i interesów. **Zobowiązanie do pokrywania wszystkich kosztów**, w tym również kosztów zastępstwa procesowego, **także w wypadku wygrania procesu** jest niczym nieuzasadnionym, niesprawiedliwym i naruszającym zasadę równości stron obowiązkiem.

Kolejnym prawem naruszonym przez art. 49¹ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. Nr 119, poz. 1116 z roku 2003 wraz z późniejszymi zmianami) jest prawo do Sądu zagwarantowane w art. 45 ust. 1 Konstytucji. Wskazać należy, iż prawo to poza ogólną dyrektywą zobowiązującą ustawodawcę do należytego ukształtowania systemu wymiaru sprawiedliwości zawiera również dyrektywę wyrażającą się w zakazie zamykania lub nadmiernego ograniczania dostępu do wymiaru sprawiedliwości. Trzeba się zgodzić z argumentacją zawartą w uzasadnieniu do sprawy SK 14/03, że jednym z elementów ograniczających realizację prawa do sądu, wyrażonego w art. 45 ust. 1 Konstytucji, są bariery o charakterze ekonomicznym, mające postać wygórowanych kosztów, niezbędnych do wszczęcia i prowadzenia postępowania sądowego. Ograniczenie dostępności do sądu poprzez istnienie barier ekonomicznych może przejawiać się w nadmiernie wysokim ryzyku ekonomicznym, wywołanym zarówno zasadami, wedle których kształtuje się ostatecznie obowiązek ponoszenia kosztów postępowania, jak i konsekwencji wygórowanego poziomu kosztów. To właśnie ryzyko może powstrzymywać przed korzystaniem z prawa do sądu. Wygórowany poziom kosztów, jak i zasady ich rozkładu mogą być zatem podnoszone jako zarzut ograniczenia dostępności do sądu.

Zgodnie z orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 września 2006 roku, sygn. akt SK 21/05:

*„Urzeczywistnienie przez państwo konstytucyjnego prawa do sądu wymaga znacznych środków finansowych. Ustawa nie może ustanawiać nadmiernych ograniczeń dostępu, a jednocześnie musi uwzględnić usprawiedliwione interesy ogólnospołeczne w sprawnym funkcjonowaniu sądów, stworzyć odpowiedni system pokrywania kosztów sprawnego funkcjonowania sądów i **wprowadzić niezbędne mechanizmy zabezpieczające przed nadużywaniem prawa do sądu poprzez podejmowanie prób dochodzenia na drodze sądowej roszczeń oczywiście bezzasadnych**. Ustawodawca powinien przy tym ustalić koszty postępowania sądowego na najniższym możliwym poziomie zapewniającym sprawne postępowanie sądowe. Biorąc pod uwagę, że opłaty sądowe stanowią świadczenie ponoszone w zamian za rozpoznanie i rozstrzygnięcie sprawy sądowej, należy podkreślić, że*

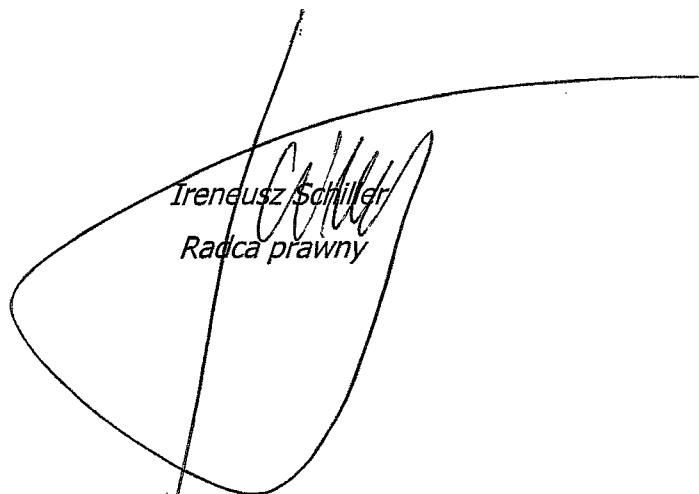
opłaty te nie powinny przekraczać rzeczywistych kosztów postępowania, a ponadto niezbędne jest stworzenie odpowiednich rozwiązań prawnych, zapewniających dostęp do sądu osobom mniej zamożnym, które nie są w stanie ponieść kosztów postępowania sądowego. Ustawa musi uregulować instytucję zwolnienia z kosztów sądowych w taki sposób, aby złożenie wniosku w tej sprawie i jego rozpatrzenie nie utrudniało stronom korzystania z pozostałych uprawnień w postępowaniu sądowym, w szczególności nie pociągało za sobą negatywnych następstw procesowych.”

Skarżąca zwraca uwagę, iż Trybunał Konstytucyjny w swoich orzeczeniach wprost wskazuje, iż ustawodawca powinien szukać rozwiązań zapewniając realną możliwość korzystania z prawa do sądu np. instytucja zwolnienia od kosztów sądowych. Niestety wprowadzony art. 49¹ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. Nr 119, poz. 1116 z roku 2003 wraz z późniejszymi zmianami) zamiast zapewnić prawo do sądu osobom ubogim ogranicza prawo do sądu spółdzielniom, których nie stać na wdawanie się w kosztowne procesy dotyczące przekształceń spółdzielczych praw do nieruchomości, pomimo iż ich działanie jest zgodne z prawem.

Ustawodawca wprowadzając tą regulację nie dochował zasad prawidłowej legislacji, wprowadził przepis, który nie obciąża w żadnym stopniu budżetu państwa, a cały ciężar bez względu na konsekwencję przerzuca na spółdzielnię. Takiego działania i sposobu uchwalania prawa nie da się pogodzić z art. 2 Konstytucji i zasadą demokratycznego państwa prawnego, które w swoim działaniu powinno równo chronić wszystkie podmioty.

Raz jeszcze należy podkreślić, iż obowiązek nałożony art. 49¹ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. Nr 119, poz. 1116 z roku 2003 wraz z późniejszymi zmianami) na spółdzielnię jest wyjątkiem w Polskiej procedurze. Wprowadza on również bardzo duże wątpliwości sądów powszechny, które nie wiedzą jak pogodzić powszechnie rozumianą „sprawiedliwość” z zaskarżonym przepisem. Powoduje to duże rozbieżności w orzeczeniach sądów i to we wszystkich instancjach od sądu rejonowego poprzez sąd okręgowy, sąd apelacyjny na Sądzie Najwyższym skończywszy. Należy stwierdzić, iż przepis który budzi tak wiele problemów interpretacyjnych związanych między innymi z fundamentalną zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy nie powinien znajdować się w obrocie prawnym.

W związku z powyższym Skarżąca Spółdzielnia wnosi o orzeczenie niezgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej art. 49¹ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. Nr 119, poz. 1116 z roku 2003 wraz z późniejszymi zmianami). Przepis ten narusza podstawowe prawa zagwarantowane w Konstytucji.

Ireneusz Schiller
Radca prawny

Załączniki:

- pełnomocnictwo wraz z dowodem uiszczenia opłaty skarbowej,
- kopia wyroku Sądu Okręgowego w P z dnia listopada 2010 roku, sygn. akt
- kopia wyroku Sądu Apelacyjnego w P z dnia lutego 2011 roku, sygn. akt
- 5 odpisów skargi.